

Rodinné dávky

Rodinné dávky

- **Ve kterém státě obdržím rodinné dávky?**

Pod rodinné dávky spadají dávky, které obdrží rodiny, dokud děti nejsou schopny zajistit si své živobytí (např. přídavek na dítě), a dávky poskytované v prvních letech života dítěte, když rodič není v plném rozsahu výdělečně činný a místo toho se věnuje péči o dítě a jeho výchově (např. rodičovský příspěvek).

Zásadně platí, že dávky obdržíte přednostně v zemi zaměstnání. Platí to např. v případech, v nichž rodiče žijí a pracují v různých členských státech EU nebo když je výdělečně činný jen jeden rodič a jeho rodina včetně dítěte nebo dětí žije v jiném členském státě.

Pokud jsou oba dva rodiče výdělečně činní v různých členských státech EU, je přednostním (nadřazeným) nárokem nárok v tom státě zaměstnání, který je zároveň státem bydliště dítěte. Důležité je, že podřazená (druhořadá) povinnost poskytnout dávky může vzniknout také druhému státu. V tom případě by tento stát byl povinen poskytovat tzv. vyrovnávací doplatek ve výši rozdílu, pokud jsou příslušné dávky v tomto státě vyšší. Mohlo by se jednat např. o rozdíl mezi výší přídávku na dítě v Česku a v Německu u přeshraničního pracovníka z Německa pracujícího v Česku.

- **Rodinné dávky v České republice**

Kdo má nárok na přídavek na dítě?

Nárok na přídavek na dítě je omezen pouze na nezaopatřené děti žijící v rodinách, jejichž rozhodný příjem je nižší než 2,7násobek životního minima rodiny. Pro nárok na přídavek na dítě se posuzuje příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí včetně rodičovského příspěvku. Za rodinu se považuje soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti. Nárok je časově omezen do ukončení povinné školní docházky (zásadně 15 let), avšak může být prodloužen až do dosažení věku 26 let, pokud se dítě nadále účastní vzdělávání nebo se připravuje na budoucí povolání anebo jedná-li se o dítě, které ze závažných zdravotních důvodů nemůže vykonávat žádnou výdělečnou činnost nebo se nemůže účastnit vzdělávání.

Jaká je výše přídávku na dítě?

Přídavek na dítě je dávkou závislou na příjmu (rodiny), poskytovanou formou stanovených měsíčních částek odstupňovaných dle věku dítěte:

- 500 Kč na nezaopatřené děti do 6 let,
- 610 Kč na nezaopatřené děti od 6 do 15 let,
- 700 Kč na nezaopatřené děti od 15 do 26 let.

Pokud měla některá ze společně posuzovaných osob v předchozím čtvrtletí příjmy ze závislé výdělečné činnosti alespoň ve výši částky životního minima jednotlivce (3 410 Kč v r. 2019) nebo příjmy ze samostatné výdělečné činnosti anebo příjmy z dávek, které příjem nahrazují (dávky nemocenského a důchodového pojištění, podpora v nezaměstnanosti, příspěvek na péči, rodičovský příspěvek apod.), zvýší se přídavek na dítě pro každé nezaopatřené dítě o 300 Kč.

Jaké jsou podmínky nároku na rodičovský příspěvek?

Rodičovský příspěvek mohou čerpat osoby s trvalým pobytem na území ČR, občané EU a další osoby uvedené v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění. Nárok na tento příspěvek má rodič, jestliže po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě, resp. děti (v případě vícero dětí) v rodině. Příjemce dávky může vykonávat výdělečnou činnost v určitém omezeném obsahu, pokud je zajištěna péče o dítě/děti jinou zletilou osobou.

Jaká je výše rodičovského příspěvku?

Od 1. ledna 2020 dochází ke změnám u rodičovského příspěvku. Rodičovský příspěvek je nadále možné čerpat nejdéle do 4 let věku dítěte/děti, příspěvek celková částka pro totéž nejmladší dítě je limitována částkou 300 000 Kč. U vícečetné rodiny tato celková částka činí 450 000 Kč. Nové vyšší celkové částky platí také pro rodiče, kteří rodičovský příspěvek začali čerpat už před rokem 2020 a zároveň na něj mají nadále nárok i k 1. 1. 2020 (tj. pokud dítě/dětem ještě nebyly 4 roky a zároveň rodiče ještě nevyčerпали celkovou částku rodičovského příspěvku v dosavadní výši 220 000 Kč, resp. 330 000 Kč).

Pro stanovení nároku a výše rodičovského příspěvku je rozhodující výše denního vyměrovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství (PPM) nebo nemocenského příspěvku dítěte dle zákona o nemocenském pojištění. Vyměrovací základ činí 30násobek denního vyměrovacího základu a počítá se jako průměrná hrubá mzda za posledních 12 měsíců. Výši rodičovského příspěvku lze zvolit:

- až do výše 10 000 Kč měsíčně, anebo
- až do výše 70 % vyměrovacího základu (2020: max. 42 720 Kč) měsíčně, pokud aspoň pro jednoho rodiče platí, že 70 % jeho vyměrovacího základu převyšuje částku 10 000 Kč. Pokud to splňují oba dva rodiče, vychází se z vyššího doloženého vyměrovacího základu. Zvolená výše rodičovského příspěvku přitom nesmí přesáhnout 70 % vyměrovacího základu.
- U vícečetné rodiny může být výše rodičovského příspěvku až 1,5násobek uvedených částek, nejvýše však do výše 1,5násobku (vyššího) vyměrovacího základu měsíčně.

Minimální měsíční výše rodičovského příspěvku je 50 Kč. Každé 3 měsíce je možné požádat na příslušné krajské pobožce Úřadu práce o změnu výše měsíční částky rodičovského příspěvku. Děti od 2 let mohou i v případě jeho čerpání navštěvovat předškolní zařízení pro děti bez jakéhokoliv omezení, zatímco u dětí mladších 2 let to je přípustné v rozsahu nanejvýš 92 hodin měsíčně. Pokud se v rodině narodí další dítě/děti, nárok na rodičovský příspěvek na starší dítě/děti zaniká, a to i v případě, že na narozené dítě/děti náleží rodičovský příspěvek ihned od narození ve stejné výši, v jaké náleží doposud na starší dítě/děti.

Jestliže rodič čerpal na nejmladší dítě/děti v rodině dávku obdobnou rodičovskému příspěvku v jiném státě, odečte se z celkové částky 300 000 Kč (450 000 Kč) rodičovského příspěvku částka vyplacená na totéž dítě jiným státem.

Pobírání rodičovského příspěvku se nevyklučuje s výkonem výdělečné činnosti bez omezení příjmu, pokud je zajištěno, že dotyčný rodič osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě/děti.

Kdo má nárok na porodné?

Porodné je jednorázová dávka pro rodiny s nízkými příjmy a náleží ženě, která porodila své první nebo druhé živé dítě, nebo osobě, která převzala dítě mladší jednoho roku do trvalé péče nahrazující péči rodičů, pokud byl rozhodný příjem rodiny (bez rodičovského příspěvku a přídatku na dítě) v kalendářním čtvrtletí předcházejícím kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo nebo bylo převzato do péče, nižší než 2,7násobek životního minima rodiny. Porodné je stanoveno pevnou částkou a činí 13 000 Kč na první dítě a 10 000 Kč na druhé dítě.